גמרא

יכול אף מצורע כן ת"ל ראשו (א) ותניא אידך ראשו מה ת"ל לפי שנאמר גבי נזיר [1] תער לא יעבור על ראשו יכול אף נזיר מצורע כן ת"ל ראשו מאי לאו תנאי היא למ"ד (א) מנזיר קסבר הקפת כל הראש לא שמה הקפה וכי אתא קרא למידחי את לא תעשה ועשה ואידך סבר הקפת כל הראש שמה הקפה וכי אתא קרא למידחי לאו גרידא אמר רבא דכ"ע הקפת כל הראש לא שמה הקפה וכי אתא קרא כגון שהקיף ולבסוף גילח כיון דאילו גלחיה בחד זימנא לא מיחייב כי הקיף ולבסוף גילח נמי לא מיחייב ומי כתב קרא הכי (ג) והאמר ריש לקיש כל מקום שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה את ל"ת אלא דכ"ע הקפת כל הראש שמה הקפה ומאן דמוקים לקרא למידחי ל"ת ועשה לאו גרידא מנליה יליף מגדילים דאמר קרא [2] לא תלבש שעטנז ותניא לא תלבש שעטנז הא גדילים תעשה לך מהם ומאן דנפקא ליה מראשו מ"ט לא נפקא ליה מגדילים אמר לך לכדרבא הוא דאתא (ג) דרבא רמי כתיב [3] ונתנו על ציצית הכנף (ב) מין כנף פתיל תכלת וכתיב [2] צמר ופשתים יחדו הא כיצד (א) צמר ופשתים פוטרים בין במינן בין שלא במינן (ב) שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין והאי תנא דמפיק לראשו ללאו גרידא דאתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה מנלן נפקא ליה מזקנו (ד) דתניא זקנו מה ת"ל לפי שנא' [4] ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומאן דמפיק ליה לראשו לעשה ולא תעשה לילף מזקנו וליטעמיך דקיימא לן בעלמא דלא

רש"י

יכול אף מצורע. לא יקיף ת"ל ראשו (ה): [א] **יכול אף נזיר מצורע.** כשנטהר מצרעתו בתוך ימי נזירותו לא יעביר תער על ראשו: **מאי לאו תנאי היא.** דלמ"ד דהאי ראשו דכתיב במצורע לא אתיא [ב] אלא למידחי לא תעשה דנזיר דלא יעבור תער על ראשו קסבר משום לאו דהקפה לא צריך (ג) דאילו מצורע קעביד הקפת כל הראש דסריא דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה וכי קאתי קרא למידחי [ג] את לא תעשה ועשה דנזיר עשה קדוש יהיה גדל פרע (ו): **ואידך.** דמצריך [ד] משום לא תקיפו (ז) קסבר דהקפת כל הראש שמה הקפה: **לא דכ"ע לאו שמה הקפה.** ומאן דתני [ה] לה (ד) מוראשו גבי נזיר ניחא ומאן דתני לה גבי הקפה לאו משום דהיכא דמגלח והדר מקיף [ו] דהא לא איצטריך קרא למישרי משום דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה אלא כי איצטריך קרא דמקיף ברישא והדר מגלח: **ומי כתיב קרא הכי.** כלומר דכיון דאילו מגלח כוליה בחד זימנא לא מיחייב משום דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה מי קא כתביה רחמנא לקרא דאי עביד דרך איסור דמקיף [ז] והדר מגלח לא מיחייב והא שפיר עדיף דליגלח כוליה דקא מוקים עשה דמצורע ולא קא עבר על לאו דלא תקיפו דהכי עדיף טפי כדריש לקיש דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה כגון גדילים תעשה לך (ח) ולא תעשה לא תלבש שעטנז (ה) [ח] לקיים את שניהן דלטלית של צמר ציצית של צמר ולטלית של פשתן ציצית של פשתן ואם אי אתה יכול לקיים את שניהן כגון מילה בצרעת: **אלא דכ"ע הקפת כל הראש שמה הקפה.** ולמאן דמייתי לה להאי ראשו (ו) דמצורע משום לא תקיפו משום דאשמועינן דאתי עשה ודחי ל"ת ומאן דמוקי לה לקרא בנזיר [ט] ולא בהקפה קסבר גבי הקפה לא צריך למיכתב דאתי עשה ודחי ל"ת והילכך כי איצטריך קרא למישרי עשה ול"ת דבנזיר: **ולמאן דמוקים ליה לקרא בנזיר למידחי את ל"ת ועשה לאו גרידא מנא ליה.** ואי אמרת לאו כל שכן הוא [י] ומה עשה ול"ת דחי ל"ת לא כל שכן הא לא איריא משום דאיכא למיפרך כדלקמן (ט) מה לנזיר שכן ישנו בשאלה (ז) משום דקיל [כולי האי] אתי עשה ודחי [כ] ל"ת שבו תאמר בשאר לאוין הילכך נפקא ליה מגדילים כו': **ולמאן דנפקא ליה מראשו.** ללאו גרידא ולא פריך כדפרכינן מה ללאו דהקפה שכן אינו שוה בכל דבני אהרן ולא בנות אהרן אמר רחמנא (י) ומאי טעמא לא משמע ליה מגדילים: **הכוא לכדרבא אתי דרבא רמי כתיב ונתנו על ציצית הכנף** [ל] **פתיל.** (ח) דהא מייתורא משמע דליהוי ממין כנף פתיל תכלת וכתיב צמר ופשתים גדילים תעשה לך (י) דבקרא אחרינא כתיב לא תלבש שעטנז צמר ופשתים וסמיך ליה גדילים תעשה לך דמשמע מצמר ופשתים תעשה לך גדילים מהם ולא ממין אחר הא כיצד צמר ופשתים פוטרין כו': **נפקא ליה מזקנו.** דכתיב גבי מצורע **זקנו** ופאת זקנם לא יגלחו: **יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו.** דקראי דאתי עשה ודחי ל"ת ובזקנו מה ת"ל והלא שער זקנו בכלל כל שערו הוא: **ולמאן דמפיק ליה לראשו.** [מ] לגבי נזיר למידחי ל"ת ועשה לילף מזקנו: **אמר לך וליטעמיך.** [נ] דלמא הוא דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה הוא ומה תעשה ולימרו הוא דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה והוא הדין בכל התורה: (ס) **אלא מכהן לא ילפינן.** דאיכא למיפרך מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל כו' אמאי ניליף מכהן הוה ליה לאו [ע] כו' תאמר בנזיר שהוא שוה בכל [פ] ... והאי נזיר ישנו בשאלה כו' ... הוא עדיף מכהן מנזיר משום דישנו בכל ... אבל כהן ליה לאו שאינו שוה בכל ... מכהן דלאו שאינו שוה בכל הוא ולאידך סבירא ליה דנזיר ...: **ולמאן**

תוספות

אמר רבא דכ"ע לא שמיה הקפה וכי איצטריך קרא היכא דהקיף הפאה ולבסוף גילח. אע"ג דאפשר לקיים שניהם כגון שיגלח כל הראש אתי עשה דוגלח ודחי ליה ופריך מדריש לקיש כו' אלא דכ"ע שמה הקפה למאן דמוקי לראשו למילף למידחי לא תעשה ועשה דהיינו בנזיר דכתיב ביה תער לא יעבור על ראשו וקדוש יהיה (י) משום דלאו גרידא נפקא ליה מגדילים: ומאן דמוקי ראשו ללאו גרידא מאי טעמא לא נפקא ליה מגדילים. דאילו להקפת כל הראש שמה הקפה לא איצטריך קרא דסבירא ליה השתא מסברא [1] ידעינן דאטו משום דהוסיף לגלח לא יתחייב על הפאות כי היכי דמאן דמוקי ליה ללאו ועשה דהיינו בנזיר אית ליה דשמה הקפה מסברא ולאו כמאי דסלקא דעתך מעיקרא דבעי קרא לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה:

ציצית הכנף מין כנף. דמשמע מכל מין שיהא הכנף [2] הן משירים הן מן כלך וסריקין וכתיב צמר ופשתים וסמיך ליה גדילים [3] הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן כגון צמר לצמר ופשתים לפשתים בין צמר לכלך וסריקין שאף הן חייבין לרבא מן התורה וכן משמע בפרק במה מדליקין (שבת דף כז:): שאר מינין במינן פוטרין. כגון כלך לכלך וסריקין לסריקין: שלא במינן אינן פוטרים. אבל כלאים בציצית דליתי עשה ולידחי לא תעשה אכתי לא נפקא לן:

והאי תנא דמפיק ליה ראשו ללאו גרידא דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה. היכא דאינו שוה בכל מנליה נפקא ליה מזקנו כדמפרש והולך ואין לתמוה אמאי פשיטא להש"ס דדחי (כ) י"ל דאי ס"ד דלא אתי עשה ודחי ל"ת ועשה בשאינו שוה בכל אם כן למאן דמפיק ראשו ללאו גרידא ולא דריש גדילים הא קיימא [4] לן בכל דוכתי דאתי עשה ודחי ל"ת גרידא אפי' השוה בכל מנלן אי מהקפה [5] שכן אינו שוה בכל אלא ודאי לגופיה [לא] איצטריך דאפילו לאו ועשה דחי כשאינו שוה בכל כדמפרש ואזיל בזקנו ואם כן אייתר לו ראשו דהקפה אם אינו ענין לשאינו שוה בכל תניהו ענין לשוה בכל ומשום הכי פשיטא לן וקא בעי מנלן דדחי עשה לא תעשה ועשה כשאינו שוה בכל דסוגיא [6] דפ"ק דיבמות (דף ה.) ס"ל להש"ס כסוגיא דידן דס"ד [7] דקרא דראשו אתא לאשמועינן היא גופה דהקפת כל הראש שמה הקפה ולא כמסקנא (ל) בסוגיא דידן דידעינן ליה מסברא כדפרישית: **נפקא** ליה מזקנו. דכתיב במצורע מה בא ללמוד [8] והלא כבר נאמר וגילח את כל שערו: יכול אף כהן מצורע כן. דאית ביה לא תעשה דכתיב וגילח כל שערו נוקי פיאותיו יהיו והא דכתיב לא תעשה דהשחתה ועשה דקדושים יהיו: **נזיר**

מסורת הש"ס

א) לעיל מא. יבמות ה. ע"ש, ב) לעיל מא. שבת קלט. יבמות כ: מנחות מ., ג) שבת כז: מנחות לט:, ד) יבמות ה. [לעיל מ:], ה) [ויקרא יד], ו) [במדבר ו], ז) [ויקרא יט], ח) [דברים כב], ט) [ע"ב], י) [ויקרא כא], כ) [דברים כב], ל) [ויקרא יד], מ) [שם כא], נ) [יבמות ה.], ס) [שייך לע"ב], ע) ג' א"מ להאי מ"ד,

תורה אור השלם

1. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה

2. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו: דברים כב יא

3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: במדבר טו לח

4. לֹא יִקְרְחוּ קָרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפְאַת זְקָנָם לֹא יְגַלֵּחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת: ויקרא כא ה

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"ג מהלכות ציצית הלכה ה סמג עשין כו טוש"ע א"ח סימן ט סעיף ג: י ב מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ג:

הגהות התוספות

1. נ"ל דמסברא. 2. נ"ל שיהא הכנף יהא הציצית. 3. נ"ל וסמיך ליה גדילים דמשמע דלכל טלית יעשה ציצית של צמר או פשתים. 4. נ"ל דקיימא לן. 5. נ"ל אי מהקפה איכא למיפרך. 6. נ"ל וסוגיא. 7. נ"ל דמאי דס"ד. 8. נ"ל מה תלמוד לומר.

מוסף רש"י

ראשו מה ת"ל. בראשו דמצורע נמי קאי (יבמות ה.) והלא כתיב שערו, וראשו בכלל שערו הוא (לעיל מא.). ת"ל ראשו. וגלח את ראשו, בתער, כמו שאמרתי לך גבי נזיר (שם). אם אתה יכול לקיים את שניהם. כגון לבן בפשתן בסדין מקיים עשה דציצית ולאו דכלאים (מנחות מ.). ואם לאו. כגון תכלת דאי אפשר בשל פשתן, יבוא עשה דציצית וידחה את לא תעשה (שם). כתיב הכנף. דהאי כנף קרא יתירא הוא דהא כתיב על כנפי בגדיהם, והוה ליה למכתב ונתנו על ציצית פתיל תכלת (שבת כז:). מין כנף. מין הטלית יהא הציצית, דהכי משמע ציצית של כנף הכנף, ואם של משי הוא ציצית של משי פוטר בה (שם, וכעי"ז יבמות ד:). וכתיב צמר ופשתים יחדו. גדילים תעשה לך, דמשמע עשה ציצית מצמר ופשתים (שם ושם). זקנו. הואיל וגבי מצורע, מה ת"ל. והלא כל שערו במשמע וזקנו בכלל (לעיל מ:). ופאת זקנם. בכהנים כתיב (יבמות ה.). יכול אף כהן מצורע כן. אפילו כהן מצורע המתגלח לא יגלח פאת זקנו (לעיל מ:).

פי' הרא"ש

יכול אף מצורע כן. לא יגלח כל ראשו והא דכתיב וגילח את כל שערו נוקי ליה בשאר שער הגוף: ת"ל ראשו לומר דגילוח מצורע דחי לאו דהקפה: וקשיא אידך ראשו מה ת"ל וכו' מאן דמוקי לה בנזיר סבר הקפת כל הראש לאו שמה הקפה. הלכך למצורע גרידא לא איצטריך דאין כאן הקפה ומוקי לה בנזיר מצורע דאיכא לאו דלא יעבור ועשה דגדל פרע ואתי עשה דגילוח מצורע ודחי להו: ואידך סבר הקפת כל הראש שמה הקפה. וכיון דאיצטריך קרא למדחי לאו גרידא לא מוקמי' ליה למדחי לאו ועשה: וכי אתא קרא כגון שהקיף ולבסוף גילח. כגון שהקיף תחלה וגילח צדעיו ואח"כ גילח שער ראשו: דכיון דאילו גלחיה בחד זמנא לא מחייב ואפי' אינו מצורע לא נמי הקיף ולבסוף גילח לא מחייב דאתי קרא למצורע למדחייה:

נוסחת הריב"ן

א] יכול אף נזיר מצורע לא יקיף ת"ל ראשו. יכול אף נזיר כו' כשנטהר: ב] לא אתיא אלא כו' דנזיר דתער לא יעבור על ראשו: ג] למדחי את תעשה לא יעבור תער ועשה קדוש כו': ד] דמצריך ליה משום: ה] להאי ראשו: ו] מקיף דלא: ז] ואח"כ מגלח דלא ליחייב והא כיון דליגלח כוליה בחד זימנא דהשתא דקא מוקים עשה כו' הכי עדיף כדר"ל: ח] ליקיים: ט] בנזיר משום דאיכא למפרך דכפרה הקפה שכן לאו שאינו שוה בכל והלכך כו': י] ומה ל"ת ועשה דחי לאו ל"ת גרידא לא כ"ש: כ] הכי לא. ל"ת ועשה שבו כו' בשאר לאוין שאינן בשאלה הש"ד: ל] הכנף דהיינו דמיתרא כו' ופתיל תכלת כו' צמר ופשתים יחדו וסמיך ליה גדילים ולא ממין כו': מ] דגבי נזיר כו': נ] שאינו שוה בכל לכך הולכך כתב רחמנא דנזיר למדחי ל"ת ועשה שבו כו' תאמר בנזיר דגמרינן כו' ומנזיר שהוא שוה בכל כו' ולא ילפינן לתגמר נזיר כו' עדיף ליה למילף משום דכהן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' למ"ד דנזיר קסבר: (ב) שם על ציצית הכנף הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים יחדו הא כיצד: (ג) רש"י ד"ה מאי לאו וכו' דהקפה לא צריך קרא דאילו מקיף כל הראש: (ד) ד"ה לא דכ"ע וכו' דתני להאי ראשו גבי מקיף דהלא ... (ה) ד"ה ומי כתיב וכו' לא תלבש שעטנז

אם אתה יכול לקיים את וכו' של פשתן מוטב ואם לאו כו': (ו) ד"ה ולמאן דמוקים וכו' ומשום דקיל: (ח) ד"ה הכוא לכדרבא אתי דרבא רמי קרא מייתורא ... (ט) ד"ה ומאן וכו' לא יליף דאיכא למיפרך מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל כו' ... (י) תוס' ד"ה אמר רבא ... וקדוש יהיה ... (כ) ד"ה והאי תנא וכו' ואין לתמוה וכו' דדחי ... (ל) באר"ה כמסקנא דסוגיא:

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ו מהלכות נזירות הלכה טו:

יב ב ג ד מיי' פי"ב מהלכות ע"ז הל' ט סמג לאוין סד טוש"ע י"ד סי' קפב סעיף א:

גמרא

[א]דלא אתי עשה ודחי את ל"ת ועשה ליליף מכהן דדחי אלא מכהן לא ילפינן מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל [ב]נזיר מכהן נמי לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ומאן דמוקים להאי ראשו בנזיר למה לי זקנו מיבעי ליה לכדתניא (א) זקנו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומנלן דבתער [א]דתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף גילחו במספרים יהא חייב ת"ל ולא תשחית אי לא תשחית יכול ליקטן במלקט וברהיטני חייב ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו איזו גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער ומאן דמפיק ליה להאי ראשו ללאו גרידא למה לי למיכתב ראשו ולמה לי למיכתב זקנו משמע למידחי לאו גרידא ומשמע למידחי ל"ת ועשה הילכך [ג]שקול הוא ויבואו שניהן כהן מנזיר לא יליף שכן ישנו בשאלה נזיר מכהן לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ובעלמא לא ילפינן מינייהו משום דאיכא למיפרך כדאמרן (ב): אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי [ב]המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה (ג)[ג]הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר כעין תער אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה לוקה מיתיבי העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים (ד)[ח]מאי לוקה נמי דקאמר [ד]מדרבנן

רש"י

ולמאן דמוקים ליה להאי ראשו בנזיר. ויליף כהן מנזיר א"כ למה לי דכתב רחמנא זקנו במצורע [ויקרא יד]: **מיבעי ליה.** לתגלחת מצורע שיהא בתער ולא במלקט ורהיטני וכדתניא [א]זקנם לא יגלחו [שם כא] יכול אפילו מצורע תלמוד לומר זקנו התיר במצורע מה שאסר הכתוב גבי גילוח זקן שלא אסר הכתוב אלא בתער שעושה השחתה אבל במלקט ורהיטני לא וכדאמרינן בפרק שלשה מינין (לעיל מ:) דאי ס"ד עביד במלקט ורהיטני נמי מצוה קעביד לשתוק קרא מיניה ותו (ג) לא מדלא כתיב ביה תער מוטב דליעבד במלקט ורהיטני משום דריש לקיש דאמר כל מקום שאתה מוצא וכו': (ד) **ולמאן דמפיק ליה להאי ראשו.** לעשה ול"ת דבנזיר איצטריך [ב]ליה זקנו לתגלחת דמצורע בתער אלא למאן דמפיק ליה להאי ראשו ללאו גרידא למה ליה למיכתב זקנו כלל אי משום עשה ול"ת ליכתוב רחמנא ראשו ותו לא דהוי משמע דלמידחי לאו גרידא קאתי לאו דלא תקיפו[ז] ומשמע נמי למידרשיה גבי נזיר דהאי קרא שקול הוא דלא מסתיים [ג]מהיכא קאי ומשום הכי אית לך למימר שיבואו שניהם ממנו: לעולם איצטריך למיכתב זקנו משום למידחי עשה ול"ת דכהן דאי אמרת דלא ליכתוב זקנו וכי אתא ראשו למידחי עשה ול"ת דבנזיר הוא דאתא אכתי ליכא למיגמר מיניה עשה ול"ת דכהן משום דאיכא למיפרך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה. ואי אמרת נמי דהאי [ו]ראשו משום עשה ול"ת דכהן הוא דאתא אכתי לית לך למילף מיניה עשה ול"ת דבנזיר משום דאיכא למיפרך כדאמרן דאי מנזיר איכא למיפרך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואי מכהן מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל הילכך איצטריך ליה זקנו לעשה ול"ת דכהן וראשו ללאו גרידא: **אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער.** ואין בו משום לא ילבש גבר שמלת אשה[ז]: **המעביר שער שבבית השחי.** תחת אצילי ידיו: **כעין תער.** שגוזז במספרים בסמוך לבשר כעין תער: **מיתיבי** [ד] **העברת שער.** של כל גופו כגון שבבית השחי ושבבית הערוה אינה מדברי תורה ואת אמרת דלוקה: **מאי לוקה.** דאמרי מכות מרדות מדרבנן:

תוספות

נזיר מכהן נמי לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל הוא. והשתא הוה מצי למיפרך אמאי לא [ילפינן] מנזיר דעלמא[1] דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה אפי' שוה בכל דנזיר שוה בכל הוא ולמסקנא ניחא דפרכינן בסמוך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה:

ולמאן דמוקי ראשו בנזיר זקנו למה לי. לחנס פי' הס"ס כן (ה) דכוותיה קיימא גם לחנס שינה לשונו דקאמר לעיל דלמאן דמפיק ראשו לעשה ול"ת: מבעיא ליה לכדתניא. למילף דתגלחת מצורע בתער הוא דאילו מראשו דנזיר [לא] נפקא דסבירא לן[2] כמ"ד פ' ג' מינין (לעיל מ.) דנזיר חייב בכל מעבירין ולהכי איצטריך זקנו דאילו השחתת זקן אינה אלא בתער כדמפרש ואזיל וצ"ע כי פריך זקנו למה לי אמאי לא משני וליטעמיך הא (ו) קי"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה נילף מנזיר מצורע דדחי אלא מאי אית לך למימר מה לנזיר שכן ישנו בשאלה:

ולמאן דמפיק ראשו ללאו גרידא למה לי. (ז) לכתוב זקנו לבד דמשמע בין זקנו דכהן בין זקנו דישראל ומינה שמעי' (בין) ל"ת גרידא בישראל ומינה שמעי' ל"ת ועשה (ח) מכהנים[3] דמקרא מלא דיבר הכתוב ואע"ג דראשו נמי מקרא מלא הוא ולא בעי לאוקומי אלא בראשו גרידא ולא בראשו דנזיר שאני התם דשני לאוין הן לאו דהקפה ולאו דנזיר תער לא יעבור הילכך לא מסתברא ליה למימר כולי האי מקרא מלא לאוקומי אפילו בראשו דנזיר אבל השחתת הזקן הכל לאו אחד הוא בין דישראל לא תשחית פאת זקנך בין דכהנים ופאת זקנם לא יגלחו הילכך נראה לומר דמקרא מלא דיבר הכתוב דעשה דמצורע דזקנו ידחה בין לאו דישראל בין לאו דכהנים כיון דאזהרה אחת היא:

הר"פ והשתא מצי לשנויי דאי מזקנו איכא למיפרך שכן לאו שאינו שוה בכל הוא דליתיה בנשים (ט) ואיצטריך ראשו דאם אינו ענין ללאו שאינו שוה בכל תניהו ענין לשוה בכל ונראה[4] דסלקא דעתיה דשקולים הן ולכך מודה לו[5] דל"ת גרידא השוה בכל כמו ל"ת ועשה שאינו שוה בכל אלא האריך יותר דאיידי דבעי לאסוקי הך פירכא מסיק ואזיל לכולי נדדי דפירכות ומשני כהן מנזיר לא יליף שכן ישנו בשאלה ונזיר מכהן לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ובעלמא לא ילפינן מינייהו משום דאיכא למיפרך כדאמרן וקשה להר"ס (י) דמאי קאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לימא דכהן איצטריך משום תער דבעינן תער במצורע כדקא אמרינן וע"ק לו דקא פריך למ"ד ראשו ללאו גרידא וקמהדר ליה למ"ד ראשו לנזיר אתא מדקאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לכך נראה להר"ס לפרש דמשמע ליה השתא כיון דמסקינן דזקנו אתא לאשמועי' תער מעתה למאן דאית ליה דראשו אתא ללאו גרידא מנלן דנזיר מצורע (כ) מגלח וכהן מצורע אלא על כרחיך צריך לומר דמקרא מלא דבר הכתוב דכיון דקרא סתמא כתיב איירי בכל ענין בין שהוא כהן בין שהוא נזיר ולמה לי למיכתב זקנו ואם תאמר והא שפיר איצטריך לאשמועינן דתגלחת מצורע בתער וי"ל דהכי פריך למה ליה לתנא דלעיל לאיתויי זקנו למילף דכהן מצורע מותר בתגלחת דקתני זקנו מה ת"ל כו' מראשו[6] שמעינן שאפילו נזיר מצורע מגלח ראשו אע"ג דאיכא לאו ועשה דקרא סתמא כתיב (ל) דמיניה משמע שגם כהן מגלח זקנו דהשתא סבירא ליה דלהאי תנא הם שקולין ומשני אין הכי נמי דודאי סבירא ליה דמקרא מלא דבר הכתוב ומראשו גרידא שמעינן שגם נזיר מצורע מגלח ראשו ואפי' הכי אי לאו דכתב רחמנא זקנו לא הוה שמעינן כהן כדפרישית[7] שכן ישנו בשאלה ואי כתב זקנו לא הוה שמעינן נזיר שכן לאו שאינו שוה בכל ולפי מסקנא זו תנא דמוקי ראשו ללאו גרידא ה"ה דשמעינן מיניה לאו ועשה ומה שהזכיר לאו דהקפה גרידא לגלות לנו דעתו דסבר דאי לאו הני קראי דראשו וזקנו אפילו לאו גרידא לא הוה ידעינן שיהא עשה דוחה אותו דקרא דגדילים הוה מוקמינן ליה לכדרבא: ובעלמא לא ילפינן[8] כדאמרן. כלומר דאיכא למיפרך מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל ומה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואם תאמר ונילף מתרווייהו במה הצד ואור"י דאיכא למיפרך מה לעשה דמצורע דאיכא שלום בית וכי האי גוונא אמרינן בפ' שילוח הקן (חולין דף קמא.) דסלקא דעתך אמינא עשה דלפרי מצורע לידחי לא תעשה א] ועשה דשילוח הקן משום שלום בית[ח]: **אמר** רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי כו' הרי זה לוקה. משום לא ילבש גבר כדדרשינן בסמוך לא קשיא הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר כעין תער: **א"ר** יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתיבי העברת תער[9] אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים והוה מצי לסיועיה מברייתא דלעיל אלא ניחא ליה לשנויי מאי לוקה דרבנן[10] דלא ליפלגו ברייתות אהדדי ר'[11] יוחנן אף במספרים אוסר ומשמע[12] דרבי יוחנן פליג אדרב:

פי' הרא"ש

ומאן דמוקי ראשו בנזיר זקנו למה לי הוה מצי לשנויי דכהן מנזיר לא אתי שכן ישנו בשאלה כדקאמר בסמוך אלא דעדיפא מיניה קא משני דמיבעי ליה לכדתניא דאינו חייב על השחתת זקן אלא בתער ומדאיצט' זקנו למדחי לאו ועשה דכהן ש"מ דמצורע אינו מגלח אלא בתער דאי מצי לגלוחי בלא תער לא הוה דחי. ומנזיר לא שמעי' ליה דשמא ס"ל כמאן דאמר פ"ג מינים לא יעבור לרבות כל המעבירים: ומאן דאוקי ראשו ללאו גרידא ל"ל למכתב ראשו ולמה לי למכתב זקנו. ליכתוב זקנו דמשמע בין בישראל דאיכא לאו גרידא בין בכהן דאיכא לאו ועשה ולשתוק מראשו: ומשני דלאו שקולים הם דבכל חד מנייהו איכא פירכא ולא ילפי' מהדדי. ובעלמא נמי לא ילפי מינייהו כדאמר דמה לכהן שאינו שוה בכל הילכך לא ילפינן מיניה שידחה עשה ל"ת ועשה: אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער אפי' בית השחי ובית הערוה ואין בזה משום לא ילבש שמלת אשה. אבל בפאת זקן וראש לא איירי רב אלא בשאר הגוף קאמר: ה"ז לוקה משום לא ילבש וכו'. כעין תער במספרים סמוך לבשר: מיתיבי העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים וקשה לר"י דאמר לוקה. וה"ה דהוה מצי למפרך השתי ברייתות אהדדי ולשנויי כדמשני מאי לוקה כדקתני מכת מרדות:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיבעי ליה לכדתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף גילחו במספרים כצ"ל ותיבות זקנו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומנלן דבתער דתניא נמחק: (ב) שם דאיכא למיפרך כדאמרן. נ"ב בריש יבמות כתבו התוספות ואית דלא גרסי כדאמרן ומפרש דקאי איכא למיפרך דאמר לעיל בתר הכי אמר רב כו' דלמאי דמסיק כעין תער איכא למיפרך כיון דלאו דידהו קל אתי עשה ודחי להו וא"כ ליכא למיגמר מינייהו במה הצד וע"ש בדף ה ובד"ה שכן ישנו בשאלה: (ג) רש"י ד"ה מיבעי ליה וכו' לשתוק קרא מיניה ותו מדלא כצ"ל ותיבת לא נמחק: (ד) בא"ד שאתה מוצא וכו' וס"ה ואח"כ מ"ה ומאן דמפיק ליה וכו' דלמאן דמפיק ליה וכו' דלא מסתיים אהיכא קאי: (ה) תוס' ד"ה ולמאן וכו' פי' הס"ס כן דהא י"ל דכוותיה דאידך קיימא גם: (ו) בא"ד הא דקי"ל דאין עשה: (ז) ד"ה ולמאן דמפיק וכו' למה לי למיכתב ראשו ולמה לי למיכתב זקנו ליכתוב זקנו לבד: (ח) בא"ד ל"ת ועשה דנזיר מכהנים דמקרא: (ט) ד"ה הר"פ וכו' דליתיה בנשים להכי איצטריך וכו' דשקולין הן דכך חמור לו ל"ת גרידא: (י) בא"ד וקשה להר"ס דאמאי קאמר וכו' למ"ד דלאו ראשו לנזיר הוא דאתא מדקאמר: (כ) בא"ד מנלן דנזיר מצורע וכהן מצורע מגלח אלא על כרחך: (ל) בא"ד ומיניה משמע נמי שגם כהן:

מסורת הש"ס

א) לעיל מ: קדושין לה: מכות כא., ב) [ב"ק ג. זבחים ד: ערכין ז:], ג) כי קאמר רב בשאר אברים. כך היא גירסת כל הפוסקים [רב אלפס מכות פ"ג דף רפה. מיתיבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה כי קאמר רב בשאר אברים אבל בית השחי ובית הערוה לא אמר ושאר אברים מי שרי והא תניא העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים כי קאמר רב במספרים והא תניא בתער קאמר והא רב בתער קאמר איאא כעין תער ע"כ ג"כ רב אלפס שם ועמ"ש תוס' לקמן נט. ד"ה הוה בשם בעל ה"ג], ד) [דוגמתו שבת מ: ושי"ג], ה) [ויקרא יג], ו) ג"י א"ת זקנו, ז) [דברים כב], ח) [וע"ע היטב תוס' יבמות ה. ד"ה שכן],

נוסחת הריב"ן

א] ופאת זקנם לא יגלחו כו' ת"ל זקנו ומה (מצורע) שאסר הכתוב גבי גילוח זקן שלא אסר הכתוב אלא בתער שעושה השחתה התיר לך הכתוב גבי מצורע אבל במלקט ורהיטני לא וכדאמר בפ' כו' דאי ס"ד עביד: ב] אצטריך לתגלחת: ג] אהיכא: ד] מיתיבי איסור העברת שער:

גליון הש"ס

גמ' נזיר מכהן נמי לא יליף. ע"ר לעיל דף מא ע"ב תד"ה ולא כתב: שם מאי לוקה דקאמר. שבת דף מ יבמות דף כח חולין דף קמא ע"ב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה הר"פ וכו' דקד"א וכו' לדחי ל"ת. נ"ב אין זה מדוקדק דכחולין לא מכר מדיחוי ל"ת כ"א דחיית עשה. וצ"ע:

הגהות התוספות

1. נ"ל אדעלמא. 2. נ"ל דסבירא ליה. 3. נ"ל בכהנים. 4. מחיבת ונראה אלא עד שאינו שוה בכל הוא הגה"ה שלא מדברי התוס'. 5. נ"ל דכך שווה לי ל"ת ותיבות ולכך מודה לו נמחק. 6. נ"ל הא מראשו. 7. נ"ל כדמפרש. 8. נ"ל לא ילפינן מינייהו דאיכא למיפרך כדאמרן. 9. נל"ע שער. 10. נ"ל מדרבנן. 11. נ"ל וכו' יוחנן. ונ"ה בס"י. 12. נ"ל דמשמע.

מוסף רש"י

ופאת זקנם לא יגלחו. גבי כהנים כתיב, ולא תשחית את פאת זקנך בישראל כתיב, וילפינן להו בגזירה שוה האי מהאי, והכי אמרינן בהדיא בפ"ק דקדושין (לה:) ג"ש

דפאה פאה להכי הוא דאתא דתניא לא יגלחו כו' (מכות כא.). **ת"ל ולא תשחית.** ומספרים אין משחיתים, שאין תוכפן שיער בגל עיקר כתער (שם). **במלקט.** פלויי"ש של מלאכתי חרבות שמחליקין בה את תיק הסייף, **וברהיטני.** פלויי"ש של עושי תריסין (קדושין לה:). **ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו.** האמור בכהנים, ואין דרך גילוח בכך, ואתיא ג"ש ליתן האמור בכהנים בישראל ושל ישראל בכהנים (שם). **גילוח שיש בו השחתה.** דרך לגלח בו ומשחית והיינו תער, אבל רהיטני משחית ואין דרך לגלח בו, ומספרים מגלחין ואין משחיתין (מכות כא.) ומהו גילוח דקאסר ליה רחמנא גבי הקפת הפאה והשחתת פאת זקן ולאישתרי ליה גבי מצורע דמותר הוא בו, היינו תער (לעיל מ:).